

St. Miłoszewski

Konferencja w sprawie ochrony parków

Ochrona Zabytków 10/2 (37), 143-144

1957

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Nowe Miasto — baszty gotyckie z dawnego systemu obronnego miasta zabezpieczono, wyremontowano i przekazano jedną dla PTTK, drugą dla muzeum regionalnego miejscowego koła miłośników sztuki ludowej.

Sporządzono inwentaryzację szeregu obiektów m. in. kościółka drewnianego w Rozentalu, chaty drewnianej w Leśnicy.

J. Golakowski

RÓŻNE

KONFERENCJA W SPRAWIE OCHRONY PARKÓW

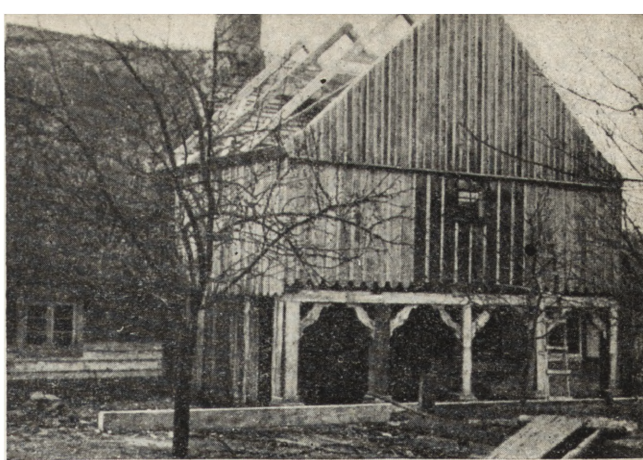
W dniu 16 marca b. r. odbyła się jednodniowa konferencja w sprawie ochrony parków i ogrodów podworskich, zwołana przez Ministerstwo Kultury i Sztuki — Centralny Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków, przy współudziale Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

Konferencję zagaliał dyr. Centralnego Zarządu docent dr. Kazimierz Malinowski. Po przywitaniu przybyłych przedstawicieli: Polskiej Akademii Nauk, Wyższych Szkół, Urzędu Rady Ministrów, zainteresowanych resortów i instytucji, wojew. konserwatorów przyrody i konserwatorów zabytków, podkreślił on wagę omawianego na konferencji tematu i konieczność znalezienia sposobów, które zapewniłyby lepsze zabezpieczenie parków w ogóle, a w szczególności zabytkowych.

Słowo wstępne wygłosił dyr. prof. dr Ignacy Tłoczek. Po krótkim omówieniu zniszczeń w obiektach parkowych wskutek wojny i przemian stosunków gospodarczo-społecznych na wsi, stwierdził solidarną oziębłość władz terenowych i użytkowników na alarmy ludzi, dla których tragizm losu krajobrazu polskiego nie jest obojętny. Następnie wyraził radość z faktu, że konferencja zwołana była z inicjatywy nie tylko Ministerstwa Kultury i Sztuki, ale i Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury, który poprzez swe ogniwa powiatowe będzie mógł pomóc terenowej służbie konserwatorskiej w zwalczaniu szkodliwych poglądów, jakoby park miał być jedynym terenem budowlanym na wsi, a jego drzewostan — budulcem pokrywającym deficyt drewna.

Mówca podziękował wojewódzkim konserwatorom przyrody za ich współpracę z konserwatorami zabytków przy powstrzymywaniu zniszczeń drzewostanu w parkach.

Po stwierdzeniu, że w konferencji uczestniczą z jednej strony przedstawiciele organizacji naukowych i administracyjnych, których zadaniem jest ochrona kulturalnych, przyrodniczych i gospodarczych wartości parków podworskich, a z drugiej strony — przedstawiciele władz i instytucji centralnego szczebla, które sprawują nadzór nad użytkownikami parków, wyraził on głębokie przekonanie, że idea ochrony krajobrazu przed dewastacją połączy ich, mimo że reprezentuje rzekomo przeciwne obozy.

Ryc. 175. Leśnica, pow. morąski — chata drewniana, 1957.

Mgr Tadeusz Szymanowski obszernie naświetlił w swoim referacie obecny stan parków, ich dotychczasową ochronę i potrzeby w tym zakresie. Charakteryzując stan parków i specyficzny stosunek użytkowników do nich wyliczył spotykane w terenie sposoby niszczenia założeń parkowych.

W koreferacie prof. dr Gerard Ciołek omówił — popierając danymi statystycznymi — ilościowy stan parków, stosunek ich zagęszczenia do powierzchni poszczególnych województw oraz próbne obliczenia procentowego udziału użytkowników we władaniu parkami według resortów, scharakteryzował także parki pod względem pochodzenia i przynależności stylowej i pod względem wielkości ich powierzchni.

Zwrócił uwagę na brak stałej opieki nad parkami objętymi pracami konserwatorskimi i na groźne zjawisko, jakie spotyka się w terenie — nagminne łamanie ustaw i całkowitą bezkarność w tym względzie.

Mgr inż. arch. B. Lisiak szeroko omówił w swym referacie organizację ochrony i konserwacji parków zabytkowych w Czechosłowacji. Scharakteryzował on opisowo szereg ogrodów i parków stylowych, stwierdzając minimalną ilość zachowanych ogrodów w czystym stylu. Większość z nich posiada charakter mieszany, w którym elementy starsze i nowsze przeplatają się wzajemnie lub występują równoległe obok siebie. Dominują jednak założenia parkowe z okresu romantyzmu i naturalizmu XIX w.

Inż. Alfred Janke poruszył w swoim referacie zagadnienie produkcji szkółkarskiej dla potrzeb renowacji parków. Po przedstawieniu obecnego stanu szkółkarstwa referent omówił zadania stojące przed produkcją szkółek typu parkowego w celu sprostania potrzebom dodrzewiania.

Po wygłoszeniu referatów dyr. Malinowski, otwierając dyskusję podał wniosek powołania komisji dla spraw ochrony parków jako organu doradczego.

Komisja ta miałaby możliwość przekonsultowania stanowiska poszczególnych resortów i wyciągnięcia

wniosek dla opracowania instrukcji i zaleceń w zakresie ochrony parkownictwa.

Proponowany przez dyr. Malinowskiego i zebranych skład komisji pod przewodnictwem prof. dr Ciolka, składać się będzie z referatów wypowiedziających się na konferencji i przedstawicieli zainteresowanych instytucji, resortów i wyższych szkół.

W dyskusji nad referatami podkreślono konieczność uzupełnienia podstaw prawnych dla ochrony licznych niezabytkowych parków, których żadna ustawa nie chroni przed możliwościami dewastacji. Zebrani zgodnie wyrażali potrzebę podjęcia przez rady narodowe odpowiednich uchwał i stosowania ostrych sankcji karnych.

Dużo uwagi poświęcono również przyrodniczemu i gospodarczemu znaczeniu parków podworskich. Zwrócono uwagę na często przejawiający się fałszywy stosunek emocjonalny władz terenowych do parków, pod wpływem którego daje się zauważyć chęć niszczenia tego, co było pozostałością starego.

Uznano za pilną potrzebę wprowadzenia odpowiedniej akcji uświadamiającej za pośrednictwem prasy i wykładów w organizacjach młodzieżowych oraz szkołach od podstawowych do wyższych włącznie.

Poruszono także kwestię finansowania i nie wstawiania przez użytkowników odpowiednich sum w swoich budżetach na utrzymanie parków oraz brak fachowych przedsiębiorstw w terenie, które podejmowałyby się przeprowadzania robót porządkowych i konserwacyjnych.

Przedstawiciel Zarządu Głównego Ligi Ochrony Przyrody zakomunikował zebranim, że obecnie organizuje się społeczne przedsiębiorstwa, które mają wypełnić dotychczasową lukę w wykonawstwie i w usługach z zakresu zagospodarowania i zadzielenia terenów parkowych.

Zbieżność poglądów organizatorów konferencji z głosami, jakie padły w sali podczas dyskusji, pozwoliła przyjąć zebranim następującą rezolucję:

„Zebrani na konferencji przedstawiciele nauki oraz zainteresowanych resortów i instytucji, kierują pod adresem niżej wymienionych władz następujące dezyderaty, których zrealizowanie, zdaniem uczestników konferencji, mogłoby doprowadzić do poprawy stanu opieki nad parkami.

I. W celu przygotowania podstaw do wzmocnienia opieki:

1. Ministerstwo Kultury i Sztuki:

- a) za pośrednictwem woj. konserwatorów zabytków przesłać ankiety informacyjne do terenowych władz i instytucji, użytkujących parki podworskie,
- b) opracuje instrukcję o zakresie i sposobie wykonywania inwentaryzacji parków,
- c) opracuje i przedłoży Prezydium Rządu odpowiedni wniosek o powołaniu Komisji Międzyresortowej dla opracowania obowiązujących norm nakładów finansowych na konserwację,
- d) opracuje wytyczne o sposobach zarządzania i użytkowania parków — w formie instrukcji,
- e) wystąpi z wnioskiem do Prez. Rządu

i Ministerstwa Finansów o ustanowienie obowiązku dla użytkowników parków wprowadzenia do budżetów odpowiednich kredytów na odnowienie i konserwację parków.

2. Z uwagi na szkodliwość osuszania stawów i innych zbiorników wodnych, znajdujących się na terenie parków, zebrani proszą Ministerstwo Rolnictwa, ażeby w porozumieniu z zainteresowanymi resortami spowodowało opracowanie i ustanowienie obowiązujących zasad i sposobów zagospodarowania i wykorzystywania zbiorników wodnych.
3. Zebrani na konferencji popierają usiłowania P. A. N., zmierzające do zbadania szkodliwego wpływu, jaki na roślinność m. in. parkową wywierają związki chemiczne, gromadzące się w wodzie i w powietrzu.
4. Zebrani proszą Kom. do Spraw Urb. i Arch. oraz Min. Leśnictwa o ułożenie planu sieci szkółek hodowlanych dla stałego uzupełniania parków i krajobrazu.

II. Dla roztoczenia właściwej opieki nad parkami:

5. Wszystkie resorty i instytucje, użytkujące parki podworskie zobowiązują się sfinansować i wykonać inwentaryzację.
6. Kom. do Spraw Urb. i Arch. w porozumieniu z Min. Leśn. i Przem. Drzewn. określi formy i zakres nadzoru powiatowej służby budowlanej i leśnej nad parkami, niedopuszczanie do niewłaściwej lokalizacji nowych budynków na ich terenie.
7. Parki nie mogą być źródłem dowolnego uzysku surowca drzewnego. Niektóre władze terenowe jednostronnie popierają ten uzysk, wobec czego uczestnicy konferencji zwracają się do Ob. Ministra Leśnictwa o przeprowadzenie kontroli w tym zakresie, o wydanie odpowiednich zarządzeń podległym sobie organom terenowym.

III. Dla realizacji celów ochrony parków w terenie:

8. Istniejące ustawodawstwo wprowadzie zabezpiecza sprawę ochrony parków i przyrody — jednak źródło zła, tkwi w nieprzestrzeganiu ustaw. Koniecznym jest ażeby Min. Kult. i Szt. i Kom. Urb. i Arch. zwrócił się do władz a przede wszystkim do Rady Państwa o wzmocnienie kontroli nad tą sprawą.
9. Wszystkie organizacje społeczne, zainteresowane problematyką zieleni w kraju, dla pełnego wprowadzenia w życie postanowień Uchwały A-240/55, winny po wzajemnym porozumieniu rozwinąć pełną propagandę, zmierzającą do ułatwienia prowadzonych przez zainteresowane resorty i instytucje prac nad zadzieleniem kraju.
10. Pol. Tow. Turystyczno-Krajoznawcze w porozumieniu z Państw. Radą Ochrony Przyrody, Ligą Ochr. Przyr. i Min. Kult. i Szt. zaktywizuje działalność opiekunów społecznych nad parkami”.

St. Miłoszewski